

NORGES HØYESTERETT

Den 4. januar 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tjomsland, Webster og Bull i

HR-2012-00031-U, (sak nr. 2011/1890), sivil sak, anke over kjennelse:

Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg (advokat Per Slinde)

mot

Bundegruppen AS (advokat Johan Ratvik)

avsagt slik

K J E N N E L S E

- (1) Saken gjelder videre anke over en kjennelse om tvangssalg. Spørsmålet er om det skulle ha vært holdt muntlig forhandling for lagmannsretten, jf. EMK artikkel 6 nr. 1.
- (2) Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg – heretter også Stiftelsen – og Bundegruppen AS – heretter også Bundegruppen – inngikk 9. juli 2009 avtale hvorved Stiftelsen ble gitt et lån på 2 200 000 kroner, som ble sikret med pant i Stiftelsens festerett til to eiendommer i Oslo. Lånet forfalt til betaling 1. september 2010, men ble ikke betalt. Den 7. februar 2011 fremmet Bundegruppen begjæring til Oslo byfogdembete om tvangssalg av de pantsatte festerettene. I prosesskriv 1. april 2011 hevdet Stiftelsen seg ubundet av låneavtalen fordi tidligere styreleder hadde gått utenfor sin fullmakt ved avtaleinngåelsen, og Bundegruppen forsto eller burde ha forstått dette.
- (3) Oslo byfogdembete avsa 23. mai 2011 kjennelse med slik slutning:
 - ”1. Retten tar begjæring om tvangssalg av gnr. 148 bnr. 452 og gnr. 144 bnr. 1265 begge i Oslo kommune til følge.
 2. Tvangssalget gjennomføres som medhjelpersalg.
 3. Begjæring om å slette pantedokumentet tinglyst 16. juli 2009, avvises.
 4. Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg betaler kr 6 000 i sakskostnader til Bundegruppen AS innen to uker etter forkynnelse av denne kjennelse.”
- (4) Avgjørelsen ble truffet uten at det var avholdt muntlig forhandling, noe som heller ikke var krevet av partene.
- (5) Begjæringen om tvangssalg av gnr. 144 bnr. 1265 ble siden trukket fordi hjemmelen til

festeretten tilhørte Østmarka Idrettsbarnehage AS.

- (6) Stiftelsen anket til Borgarting lagmannsrett, og ba om muntlig forhandling. Lagmannsretten fant ikke grunn til å holde muntlig forhandling, og avsa 5. oktober 2011 kjennelse med slik slutning:

- ”1. **Anken forkastes.**
2. **Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg betaler til Bundegruppen AS 15 000 – femtentusen – kroner i saksomkostninger for lagmannsretten innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av denne kjennelsen.”**

- (7) *Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg* har anket til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil ved ikke å holde muntlig forhandling, jf. EMK artikkel 6 nr. 1. Muntlig forhandling ville kunne ha frembrakt noe av relevans som ikke allerede var kjent for retten. Bevisvurderingen er helt avgjørende, og saken har mange bevisemaer som det er nødvendig å belyse gjennom ordinær bevisførsel med parts- og vitneavhør. Stiftelsen har nedlagt slik påstand:

”Prinsipalt:

1. **Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg frifinnes for begjæring om tvangsdekning ved tvangssalg av gnr 144, bnr 452 i Oslo kommune.**
2. **Bundegruppen AS dømmes til å erstatte Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg sine saksomkostninger med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer.**

Subsidiært:

1. **Borgarting Lagmannsretts kjennelse av 5. oktober 2011 oppheves og saken hjemvises til Oslo Byfogdembete for muntlig forhandling.**
2. **Bundegruppen AS dømmes til å erstatte Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg sine saksomkostninger for lagmannsretten og høyesterett med til sammen kr 57.750,- med tillegg av merverdiavgift og utlegg for rettens gebyrer.”**

- (8) *Bundegruppen AS* har tatt til motmæle og har anført at muntlig forhandling ikke ville kunne ha frembrakt noe mer av betydning enn skriftlig behandling. Stiftelsen har hatt mulighet til å presentere sitt syn for to instanser. Utgangspunktet ved denne typen saker er skriftlig behandling. Stiftelsen har ikke konkretisert kravet om muntlig forhandling, mens lagmannsretten ga en adekvat begrunnelse for sitt avslag. Bundegruppen har nedlagt slik påstand:

- ”1. **Anken forkastes.**
2. **Bundegruppen AS tilkjennes saksomkostnader med kr 110 000 eks mva.”**

- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke, og ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 2-12.

- (10) Ankende part anfører at det foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling, idet avslaget på kravet om muntlig forhandling er i strid med EMK artikkel 6 nr. 1.

- (11) Utvalget nevner først at et krav om tvangsinndrivelse av misligholdt lån i form av tvangssalg faller inn under virkeområdet til EMK artikkel 6 nr. 1 som en sak om borgerlige rettigheter og plikter. Betrachtingene er de samme som i Rt. 2008 side 257 avsnitt 51-53.

- (12) Rettens kjennelse i saker om tvangfullbyrdelse treffes normalt på grunnlag av skriftlig behandling, jf. Rt. 2008 side 257 avsnitt 43. Ved anke til lagmannsretten gjelder tvistelovens regler, jf. tvangfullbyrdelsesloven § 2-12. Anken skal dermed normalt avgjøres etter skriftlig behandling, jf. tvisteloven § 29-15 første ledd. Etter annet ledd kan muntlig forhandling holdes ”når hensynet til forsvarlig og rettferdig rettergang tilsier det”. Dette unntaket henger sammen med retten til en ”fair and public hearing” som nedfelt i EMK artikkel 6 nr. 1. Bestemmelsen innebærer en hovedregel om at det skal være muntlig forhandling i minst én instans i saker om avgjørelse av borgeres ”civil rights and obligations”. Det følger imidlertid av EMDs praksis at kravet om minst én muntlig forhandling ikke er absolutt, jf. Rt. 2008 side 257 avsnitt 46 følgende. Det avgjørende er ”om det under en muntlig forhandling vil kunne frembringes noe av betydning for avgjørelsen som ikke like forsvarlig kan bedømmes etter en skriftlig behandling”, jf. avsnitt 49. Videre heter det i avsnitt 50 at ”[h]vorvidt et krav om muntlig forhandling skal tas til følge, må bero på sakens karakter, arten og betydningen av de spørsmål retten skal ta stilling til og de bevis som er tilbudt”. I saker om tvangfullbyrdelse gjør hensynet til effektivitet og prosessøkonomi seg gjeldende med særlig styrke, jf. avsnitt 54.
- (13) Det materielle spørsmålet i denne saken er om Bundegruppen skal gis medhold i sin begjæring om tvangfullbyrdelse. Dette forutsetter at Bundegruppen har et krav – med grunnlag i låneavtalen som er misligholdt av Stiftelsen. Stiftelsen hevder at den ikke er bundet av denne avtale, og at det dermed ikke foreligger mislighold.
- (14) I anken til lagmannsretten anførte Stiftelsen at det er ”nødvendig å føre bevis i form av vitneforklaringer fra de involverte representanter for partene, samt andre som har hatt befatning med saken”. Videre er det fremholdt at det helt sentrale spørsmålet om god tro, og for så vidt også sakens øvrige spørsmål, ”belyses best via alminnelige vitneavhør”. Det er ikke anført på hvilken måte parts- og vitneavhør skal kunne belyse saken, og heller ikke hvilke konkrete vitner som må høres.
- (15) I sin vurdering har lagmannsretten først vist til EMK artikkel 6 nr. 1 og Rt. 2008 side 257 avsnitt 54 om at hensynet til effektivitet og prosessøkonomi gjør seg særlig sterkt gjeldende ved tvangfullbyrdelse. Deretter begrunnes avslaget på muntlig forhandling på følgende måte:
- ”Lagmannsretten er etter en totalvurdering kommet til at saken etter hovedregelen i tvisteloven § 29-15 første ledd behandles skriftlig, da muntlig forhandling ikke er nødvendig for forsvarlig og rettferdig behandling av saken, jf. § 29-15 andre ledd.”**
- (16) Vurderingen av om muntlig forhandling vil kunne frembringe noe av betydning for avgjørelsen som ikke like forsvarlig kan bedømmes etter en skriftlig behandling, må skje konkret på grunnlag av det som er anført for retten. Rene rettslige spørsmål vil normalt ikke kreve muntlig forhandling. Tilsvarende kan det heller ikke være nødvendig med muntlig forhandling der hvor lagmannsretten mener at den parten som begjærer muntlig forhandling, ikke kan få medhold selv om man skulle legge denne partens påståtte faktum til grunn.
- (17) Saken som gjelder tvangssalg av viktige festerettigheter, er inngripende for Stiftelsen. Dette er et moment som taler for at det blir holdt muntlig forhandling. Imidlertid må man se hen til de konkrete anførselene og vurdere om disse tilsier muntlig forhandling.
- (18) Stiftelsen hevder å være ubundet av avtalen med grunnlag i stiftelsesloven § 39. Etter denne bestemmelsen er stiftelsen ubundet av avtalen dersom noen i stiftelsen har gått utenfor sine

fullmakter, og medkontrahenten forsto eller burde forstått at myndigheten ble overskredet, og det ville stride mot redelighet å gjøre avtalen gjeldende.

- (19) Lagmannsretten viser innledningsvis til at avtalen og pantedokumentene er undertegnet av den daværende styreleder, og at det fremgår av utskrift fra Enhetsregisteret at signatur var gitt styrets leder alene. Lagmannsretten fant på denne bakgrunn at styrets leder var legitimert til å inngå låneavtalen med Bundegruppen. Lagmannsretten fant det videre klart at anførslene om at styret i Stiftelsen ikke hadde fungert i samsvar med ”alminnelige normer for god ledelse” og at disposisjoner over ”spillemiddelfinansiert idrettsanlegg krever forhåndssamtykke fra departementet”, ikke kunne føre til at den signaturberettigede styreleder ikke var legitimert til å inngå låneavtalen. De spørsmål som lagmannsretten her behandler, er – slik utvalget ser det – av rent rettslig karakter.
- (20) Stiftelsen gjorde gjeldende flere anførsler til støtte for at Bundegruppen ikke var i god tro da låneavtalen ble inngått.
- (21) Det ble for det første anført at det følger av vedtektene at Stiftelsens midler ikke kan pantsettes. Lagmannsretten fant det imidlertid ikke tvilsomt at vedtektene måtte forstås slik at det med ”Stiftelsens midler” ble ment likvide midler, bankinnskudd og lignende, og ikke realaktiva som fast eiendom. Pantsettelsen var etter lagmannsrettens syn heller ikke i strid med andre bestemmelser i vedtektene. Lagmannsrettens drøftelse på disse punkter synes å gjelde spørsmål knyttet til rettsanvendelsen.
- (22) Lagmannsretten drøfter flere anførsler knyttet til Bundegruppens kjennskap til driften. Det var imidlertid ikke nærmere konkretisert hvorledes de anførte mangler ved Stiftelsens ledelse skulle være kommet til Bundegruppens kunnskap på avtaletidspunktet, og det var ikke bebudet noen bestemt vitneførsel på dette punkt. For en del anførslers vedkommende synes det ikke å være uenighet om de faktiske forhold, men om de rettslige konsekvensene av disse. Lagmannsretten synes også å mene at enkelte av anførslene gjaldt forhold som uansett ikke hadde betydning for Bundegruppens aktsomhet i forhold til inngåelsen av låneavtalen. For de øvrige anførslers vedkommende – som til dels fremtrer som løse og konstruerte – har lagmannsretten åpenbart funnet saken tilstrekkelig opplyst gjennom en skriftlig bevisførsel.
- (23) Det er – slik ankeutvalget ser det – ikke anført noe nytt for utvalget som setter spørsmålet om muntlig forhandling i lagmannsretten i noen annen stilling enn slik det forelå for lagmannsretten. Overprøvingen av lagmannsrettens standpunkt til behandlingsmåten må som nevnt skje på grunnlag av det som der forelå og ble anført.
- (24) Ankeutvalget er etter dette blitt stående ved at saken – slik lagmannsretten har lagt til grunn – kunne behandles forsvarlig ved skriftlig behandling, og at det dermed ikke foreligger brudd på EMK artikkel 6 nr. 1 fordi det ikke ble holdt muntlig forhandling. Anken må dermed forkastes.
- (25) Ankemotparten har påstått seg tilkjent sakskostnader for Høyesterett med 44 000 kroner. Ankemotparten har vunnet saken og tilkjennes sakskostnader etter tvisteloven § 20-2 første ledd. I tillegg er det krevet 45 000 kroner i sakskostnader for lagmannsretten. Anken til Høyesterett gjelder bare saksbehandlingen, og ankeutvalget kan da ikke prøve lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse med mindre det inngis en særskilt anke over denne, jf. Schei mfl., Tvisteloven – kommentarutgave, Bind I, side 956, jf. Rt. 2000 side 1412. Det er ikke inngitt særskilt sakskostnadsanke, og lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse blir da stående.
- (26) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken forkastes.

Stiftelsen Manglerud Kunstgressanlegg betaler 44 000 – førtifiretusen – kroner til Bundegruppen AS innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Bergljot Webster
(sign.)

Steinar Tjomsland
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: